

Ändring av programmet Kreativa Europa 2014-2020

2017/18:FPM2

Kulturdepartementet

2017-09-14

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 385

Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning: Ändring av förordning (EU) nr 1295/2013 för etablering av programmet Kreativa Europa (2014 – 2020)

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 28 juli 2017 ett förslag om ändring av programmet Kreativa Europa för programperioden 2014-2020. Ändringen innebär att Europeiska unionens ungdomsorkester läggs till som mottagare av stöd från programmet. Syftet med den föreslagna ändringen är att garantera den långsiktiga finansieringen av ungdomsorkestern.

Regeringen välkomnar kommissionens ambition att skapa en långsiktig finansieringslösning för Europeiska unionens ungdomsorkester. Dock bör den rättsliga innebörden av den föreslagna ändringen av programmet Kreativa Europa klarläggas ytterligare.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Europeiska unionens ungdomsorkester bildades 1976 till följd av en resolution från Europaparlamentet vilket gör den unik bland orkestrar i Europa. Ungdomsorkestern består av ca 120 unga musiker i åldrarna 16-26 år från EU:s alla medlemsstater som väljs ut enligt särskilda kvalitetskriterier i en årlig uttagningsprocess. Ungdomsorkestern ger konserter både inom och utanför EU och fler än 3000 musiker har spelat i ungdomsorkestern under

dess 40-åriga verksamhetsperiod. Ungdomsorkestern fungerar både som en plantskola för internationella musiker och som en gränsöverskridande kulturambassadör för EU genom att visa upp de europeiska kulturernas rikedom och mångfald. Kommissionen skriver i sitt förslag att ungdomsorkestern sedan bildandet spelat en unik roll i främjandet av interkulturell dialog, ömsesidig respekt och förståelse genom kultur. Orkestern har också bidragit till spridningen av europeiska verk och till unga talangers rörlighet över de nationella och europeiska gränserna.

Europeiska unionens ungdomsorkester betraktades fram till 2013 som en av EU:s s.k. kulturambassadörer som därmed hade en finansiering från unionens olika kulturprogram. I programmet Kreativa Europa som 2014 ersatte tidigare kulturprogram finns inte längre denna särskilda möjlighet till finansiering kvar, utan ungdomsorkestern måste sedan dess ansöka om tidsbegränsade bidrag. Våren 2016 hotades ungdomsorkestern av nedläggning då den inte tilldelats bidrag som den sökt, något som ledde till protester både från organisationer och institutioner i medlemsstaterna och från ledamöter i Europaparlamentet. Kommissionen fann då en tillfällig finansieringslösning för att rädda ungdomsorkestern. Under 2016 och 2017 finansieras ungdomsorkestern genom administrationsbidrag i egenskap av ett organ vars mål är av allmänt unionsintresse eller som omfattas av eller stödjer EU:s kulturpolitik. Stödet har under denna period varit på 600 000 euro årligen.

Utöver finansieringen från EU, som utgör ca 80 % av den totala finansieringen, ges också frivilliga bidrag från medlemsstaterna. Statens kulturråd åläggs i regleringsbrevet att bidra till finansieringen till ungdomsorkestern och det svenska bidraget har legat på 193 000 kronor/år de senaste åren. Kungl. Musikhögskolan sköter de årliga uttagningarna för svensk del och 2-3 svenska ungdomar spelar i orkestern varje år.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen föreslår att Europeiska unionens ungdomsorkester läggs till som mottagare av stöd från programmet Kreativa Europa (2014-2020) genom att ungdomsorkestern kvalificerar sig som ett organ som utsetts till bidragsmottagare i en grundläggande rättsakt. Kommissionen betonar att ungdomsorkesternas aktiviteter är i linje med målen för programmet Kreativa Europa och de specifika målen för delprogrammet Kultur. Tack vare orkesternas särskilda status och strategiska mål och aktiviteter kvalificerar sig ungdomsorkestern enligt kommissionens bedömning som ett organ som utsetts till bidragsmottagare i en grundläggande rättsakt och som därmed kan beviljas stöd utan en öppen ansökningsomgång. Ändringsförslaget gäller den innevarande programperioden 2014-2020 och ändringen föreslås gälla från och med den 1 januari 2018.

Det aktuella förslaget om att lägga till Europeiska unionens ungdomsorkester som bidragsmottagare i programmet Kreativa Europa har inte några effekter på gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen anger i sitt förslag att finansiering av Europeiska unionens ungdomsorkester kommer att hämtas från den befintliga finansieringsramen för programmet Kreativa Europa och att det därför inte kommer att krävas ytterligare resurser från EU:s budget. Förslaget avser programperioden 2014-2020.

Förslaget får inga konsekvenser för statsbudgeten.

Kommissionen har inte presenterat någon jämställdhetsanalys av förslaget. Det framgår heller inte om det finns någon könsuppdelad statistik rörande orkesterns verksamhet, exempelvis hur många unga kvinnor respektive män som deltagit i orkestern sedan starten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens ambition att skapa en långsiktig finansieringslösning för Europeiska unionens ungdomsorkester. Dock bör den rättsliga innebörden av den föreslagna ändringen av programmet Kreativa Europa klarläggas ytterligare. Samtidigt är det viktigt att betona att den föreslagna lösningen bör ses som extraordinär och grundas på unika förutsättningar. Den föreslagna lösningen ska därför användas med stor försiktighet för att inte bidra till utvecklande av en ny praxis. Inför ett antagande av kommissionens förslag bör det också klarläggas hur uppföljning och utvärdering av ungdomsorkesterns verksamhet ska genomföras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter till det aktuella förslaget är inte kända. Kulturministrar från ett antal medlemsstater betonade vid rådsmötet i maj 2016 att det var viktigt att finansieringsfrågan för ungdomsorkestern kan lösas även på längre sikt.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända. Flera ledamöter från Europaparlamentet har varit aktiva för att ta fram en långsiktig finansiering av ungdomsorkestern.

Förslaget har inte remitterats.

Under våren 2016 undertecknade bl.a. chefer och konstnärliga ledare från Kungliga Operan, Kungliga Filharmonikerna, Sveriges Radios Symfoniorkester, Kungliga hovkapellet, Berwaldhallen, Stockholms konserthus och Svensk Scenkonst ett upprop som uppmanade EU:s ledare att rädda ungdomsorkestern genom fortsatt finansiering. Uppropet var en del av en europeisk kampanj för att rädda Europeiska unionens ungdomsorkester från nedläggning.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget innebär en ändring av förordningen (EU) nr 1295/2013 vad gäller Kreativa Europa, delprogrammet Kultur, och grundas därför på första strecksatsen i artikel 167.5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Enligt artikel 167.5, första strecksatsen, ska Europaparlamentet och rådet besluta om stimulansåtgärder för att uppnå målen som anges i artikel 167 att EU bl.a. ska bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna och framhäva det gemensamma kulturarvet. Stimulansåtgärderna får inte omfatta harmoniseringar av medlemsstaternas lagar eller andra författningar.

Beslut fattas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, dvs. efter medbeslutande av Europaparlamentet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

I enlighet med artikel 167 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska unionen vidta åtgärder för att stödja och komplettera medlemsstaternas insatser på kulturområdet. Kommissionen betonar i sin subsidiaritetsbedömning att ungdomsorkesterns mål och aktiviteter går utöver medlemsstaters egna intressen och gagn, och att dess aktiviteter ger betydande europeiskt mervärde. Kommissionen påpekar också att ungdomsorkestern bildades till följd av en resolution från Europaparlamentet och att det finns en komplementaritet i att fastställa den som ett organ som utsetts till bidragsmottagare enligt en grundläggande rättsakt i den mening som avses i artikel 190.1 d i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012.

Angående proportionalitetsprincipen anger kommissionen att den föreslagna ändringen begränsar sig till vad som är absolut nödvändigt för att åtgärda problemet och den går inte utöver vad som är nödvändigt för att nå målen. Ändringen begränsas till att lägga till ungdomsorkestern som stödmottagare i artikel 13.1 i förordning (EU) 1295/2013 om inrättandet av programmet Kreativa Europa (2014-2020).

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer tas upp till en första behandling i rådsarbetsgruppen för kultur, kulturkommittén, den 14 september. Förslaget förväntas antas av rådet under hösten inför förhandling med Europaparlamentet och slutligt antagande. Kommissionens förhoppning är att ändringen kan träda i kraft den 1 januari 2018.

Utskottet för kultur och utbildning, CULT, har utsetts som ansvarigt utskott i Europaparlamentet.

4.2 Fackuttryck / termer

Kreativa Europa är EU:s program för de kulturella och kreativa sektorerna för perioden 2014-2020. Programmet har en total budget om 1,46 miljarder euro för hela programperioden. Kreativa Europa erbjuder stöd till europeiska aktörer inom film, tv, dataspel, konst och kultur för att samarbeta internationellt och nå ut till en internationell publik. Kreativa Europa är uppdelat i de två delprogrammen Kultur och MEDIA samt ett sektorsövergripande programområde som bland annat inkluderar ett finansiellt lånegarantiinstrument. Alla stöd inom programmet Kreativa Europa administreras av Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) som hör till kommissionen.